

SVOBODA

Prinesli so baklo in me
počasi sežigajo na grmadi
prihodnje oploditve. Ali je
kdo bolj srečen kakor jaz?
(David Tasić)

V dneh, ko se marsikdo stiska za zapeček in čaka, kaj se bo zgodilo jutri, se ne smemo in ne moremo predajati apatiji. To so dnevi, ko mnogi prvič občutimo, kako velika je naša svoboda.

In kako velika je naša svoboda?

Pred kratkim se mi je ponudila priložnost, da sem z velenjskimi interniranci odpotoval v Mauthausen, nacistično taborišče. Nekdanji interniranci so prizadeto in s trepetajočimi glasovi podoživljali težke trenutke. Nekdo nam je povedal, da je bilo taborišče razdeljeno na več kategorij. Eni so imeli več, drugi manj svobode. Torej je bila svoboda tudi v taboriščih smrti? Očitno da, vendar zelo zelo omejena, zamrežena z bodečo žico. Prostorst je za preživele prišla šele takrat, ko je ameriška vojska na stežaj odprla taboriščna vrata. Šele takrat so se jim izpolnile sanje! Odprla se jim je pot v neizmerno svobodo.

Kako velika je svoboda?! 

Že od malega sem pogosto vlekel na ušesa, ko so starši obujali spomine na prve dni po končani drugi vojni. Kako nepopisno lepo je moralo biti takrat! Vrskanje, petje in harmonike. Kurili so kresove. Ko se je navdušenje poleglo, je bilo blaženstvo zvečer leči v posteljo. Niso se več bali laježa psov, ki so najavljali neželene nočne goste. Niso več v strahu pričakovali butanja po vratih. Svoboda! Svoboda je preplavila deželo, razrušeno in požgano, a je bila kljub temu neizmerno velika. Takrat!

Tako sem skoraj celo mladost poslušal, da mi je lepo, ker živim v svobodi. In da moram biti srečen, ker je svoboda. In res sem bil srečen, a bolj zaradi mladosti kot zaradi samoumevne svobode. Dojemal sem jo kakor vodo, sonce in zrak. Potem pa je prišlo leto 1968. Pri starejših se je ponovno prebudil strah pred vojno, postali so panični, jaz pa sem takrat prvič občutil težo svobode. Iz šoštanjske trgovine sem moral v Gaberke privleči veliko vrečo moke. Od takrat vem, da mora biti za pravo svobodo preskrbljen tudi trebuh.

Kako velika je moja svoboda?

Nekoč sem na papir ujel drobno misel. Delček sebe! Temu se menda reče tudi pesem. Naenkrat se je pred mano odprl neizmeren prostor. Neobrano polje besed. Ljudje so jim prisluhnil in dobro mi je delo. Zazdelo se mi je, da sem postal neizmerno svoboden, dokler... dokler nisem izvedel, da je lahko tudi beseda zločin. Da je treba paziti. Da se vsega, kar človek misli, ne sme zapisati. Da so in da še zapirajo pesnike zaradi besed. Tako se je v meni naselil črn oblak, ki ga strokovnjaki imenujejo samocenzura. Prišla je torej tudi ta modrost, tehtanje besed, ovinkarjenje, sprenevedanje, pisanje med vrsticami, prispodobe, preverjanje lastnih misli v tišini sobice. Vse zato, da bi ugotovil, ali sem na liniji ali nisem. Kako velika je moja svoboda?

Naj širimo njene meje?

Svobode ni, dokler je treba širiti njene meje! Naša svoboda je velika, in vendar tako majhna, da v njej ni prostora za pesnike. To vam bodo potrdili Tone Pavček, Ciril Zlobec, Herman Vogel, Dane Zajc, Esad Babačić, Feo Volarič, Franjo Francič, France Forstnerič, David Tasič,...

David Tasič je hotel biti pesnik. Ko je ugotovil, da to ne bo mogoče, je podlegel skušnjavi. Našel je pot in na-

sedel pesniški senzibilnosti; odtrgalo ga je od brezma-
dežno nedolžne poezije ter ga z vso silo vrglo na gole
čeri razburkanega morja.